

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kakko, L. (2022) Puhtaat pinnat ja oikeat aineet oikeaan paikkaan. Elintarvike ja terveys, 36(4), 46-49.

Puhtaat pinnat ja oikeat aineet oikeaan paikkaan

Koronapandemia lisäsi erilaisten desinfioiden aineiden käyttöä niin paljon, että alussa niistä oli jopa pulaa. Samaan aikaan eri aineiden käyttötarkoitukset hämärttyivät ja ei osattu valita desinfioidia aineita oikein, esimerkiksi käsille tarkoitettuja aineita käytettiin myös pinnoille ja mittalaitteiden puhdistamiseen. Artikkelissa käsitellään pintojen ja käsien desinfiointia ja niissä käytettäviä aineita keskittyen pyyhkeiden muodossa käytettäviin desinfiointituotteisiin, sillä niitä käytettäessä ei tarvitse huolehtia annostuksesta.

Desinfioivat aineet tulee aina valita käyttötarkoituksensa mukaisesti, sillä aineiden koostumuksissa on eroja ja aineiden koostumusta ja käyttöä määrittelee EU:n biosidiasetus.

Biosidivalmisteista annettu asetus (asetus (EU) N:o 528/2012) koskee biosidivalmisteiden markkinoille saattamista ja käyttöä. Biosidivalmisteita käytetään ihmisten, eläinten, materiaalien tai esineiden suojaamiseen haitallisilta organismeilta, kuten tuhohaitoilta tai bakteereilta, biosidivalmisteen sisältämien tehoaineiden avulla. Asetuksen tavoitteena on parantaa biosidivalmistemarkkinoiden toimintaa EU:ssa ja varmistaa samalla korkeatasoinen ihmisten terveyden ja ympäristön suojele.

Säädösteksti hyväksyttiin 22. toukokuuta 2012, ja se tuli voimaan 1. syyskuuta 2013. Joihinkin säännöksiin sovelletaan siirtymäaikaa. Asetus kumoaa biosidivalmistedirektiivin (direktiivi 98/8/EY).

<https://echa.europa.eu/fi/regulations/biocidal-products-regulation/understanding-bpr>

Pinta- ja välinedesinfektio

Vuonna 2019 useissa artikkeleissa ja myyntipuheissa korostettiin siivousaineiden käytön vähentämistä ja mahdollisimman kemikaalivapaata siivousta, mutta kun koronapandemia levisi myös Suomeen, niin desinfioivien aineiden käyttö lisääntyi räjähdysmäisesti ja samalla unohtuivat aineiden käyttötarkoitukset. Ostoskärryjen kahvat pyyhittiin käsidesinfektioaineella ja niitä käytettiin myös kodeissa pintojen desinfiointiin. Näin ei kuitenkaan ole järkevää tehdä, sillä käsidesinfektioon tarkoitettut aineet sisältävät useimmiten myös käsien hoitoon tarkoitettuja aineita, kuten glyserolia tai vastaavia. Kun käsidesinfektioaineita käytetään koville pinnoille, aineessa olevan alkoholin haihduttua pinnoille jäävät

hoitavat aineet, jotka muodostavat hyvän elatusalustan muille mikrobeille.

Pintadesinfektioon tarkoitettut aineet ja niiden käyttö pitää harkita aina tapauskohtaisesti, eikä niitä tule käyttää varmuuden vuoksi. Toki epidemia-aikana käyttö voi olla perusteltua. Desinfioivien aineiden käytössä pitää huomioida aineen oikea annostelu sekä sen vaatima vaikutusaika, ja pinnan on oltava muuten puhdas jo ennen desinfioivan aineen käyttöä. Vastaavasti pintadesinfektioaineita ei kannata käyttää käsille, sillä useimmiten kyseessä ovat niin vahvat aineet, että kädet voivat kuivua liikaa tai jopa saada ihovaurioita.

Pintadesinfektioaineita löytyy markkinoilta valmiiksi kostutettuina pyyhkeinä, valmiina käyttöliuoksina, suihkupulloissa tai geeleinä sekä tiivisteinä, joista käyttäjä itse tekee käyttöliuoksen. Valinta riippuu käyttökohteesta ja käytöntarpeesta. Mikäli ainetta tarvitaan paljon, edullisimmiksi tulevat tiivisteet. Pienissä kohteissa pyyhe voi olla oikea valinta – näin myös esimerkiksi omavalvonnan välinedesinfiointiossa. Tällöin pitää varmistua, että käytettävä pyyhe on valittu oikein ja tarkoitettu juuri pinnoille ja välineille, jottei jää jäämiä.

Erikseen on myös olemassa peseviä pintadesinfektioituotteita, joita käytettäessä pintaa tai välinettä ei tarvitse puhdistaa erikseen. Tällöin puhutaan pesevistä pintadesinfektioituotteista, joista esimerkki tehoaineineen on taulukossa 1.

Kaikissa kohteissa ei kuitenkaan haluta tai voida käyttää alkoholipohjaisia tuotteita, ja tällöin vaihtoehtona voivat olla triamiinipohjaiset tuotteet. Näistä esimerkkinä on Kiilto Pro Alco-Free WipeDes, joka jäämättömänä soveltuu erityisen hyvin elintarvikkeiden kanssa kosketuksissa olevien pintojen puhdistukseen ja desinfiointiin. Erillistä pinnan puhdistusta ei tarvita, mikäli pinnoilla ei ole pinttynyttä likaa. Avattu pakkaus pitää käyttää 30 päivän kuluessa. Taulukossa 2 on esimerkki triamiinipohjai-

Taulukko 1. Easydes pesevä pintadesinfektiopyyhe.

Tehoaine		Vaikutus
Etanolia	60 p-%	biosidi
Tertiäärinen butanoli	< 2 %	denaturointiaine
Kvaternäärinen ammoniumkloridi	< 0,5 %	biosidi, puhdistusteho
Alkyyliamiinia	< 0,5 %	biosidi

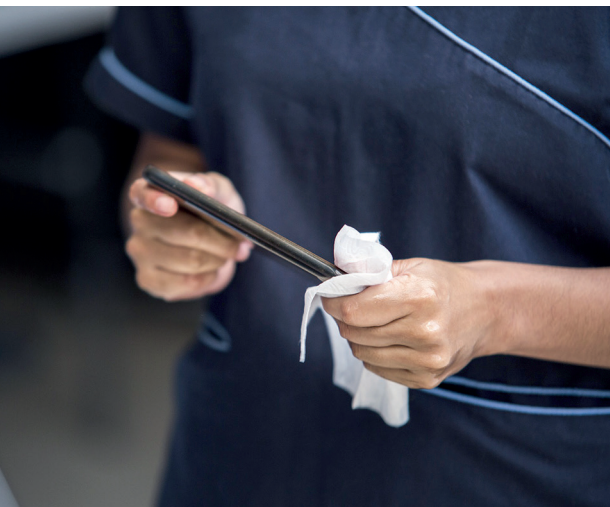
Taulukko 2. Kiilto Pro Alco-free WipeDes pyyhkeen koostumus.

Tehoaine

N,N-bis (3-aminopropyli) dodekyliamiini	0,75%
---	-------

sesta pintapyyhkeestä.

On olemassa myös vain etanolipohjaisia yksittäispakattuja desinfektiopyyhkeitä, joita voidaan käyttää sekä iholle että lääkinnällisille laitteille, mutta nämä kuitenkin kuivattavat käsiä enemmän kuin hoitavaa

ainetta sisältävät, ja siksi niitä ei suoranaisesti suositella käsidesinfektioon. Tästä esimerkkinä Bernerin yksittäispakattu desinfektiopyyhe A12t Dilutus 80 %.

Käsidesinfektio

Käsidesinfektioon tarkoitettuja tuotteita on erilaisilla koostumuksilla, mutta useimmat ovat alkoholipohjaisia. Yleisemmin tuotteissa käytetään 70-prosenttista etanolia ja sen lisäksi esimerkiksi glyserolia ihon hoitoon. Taulukossa 3 on esimerkkinä käsien desinfektioon tarkoitettujen pyyhkeiden koostumus, josta näkyvät tuotteen sisältämät tehoaineet.

Myös käsidesinfektioaine toimii parhaiten muusta liasta puhtaalla iholla. Kädet kannattaa aina pestä saippualla ja kuivata huolellisesti pyyhkeeseen tai paperiin, kuivauspuhaltimien käyttöä kannattaa välttää.

Desinfiointipyyhkeet ovat helppoja käyttää, kun ei tarvitse huolehtia oikeasta annostuksesta. Muista kuitenkin, että myös pyyhkeitä käytettäessä pitää antaa desinfek-

Jos käsidesinfektioaineita käytetään koville pinnoille, aineessa olevan alkoholin haihduttua pinnoille jäävät hoitavat aineet, jotka muodostavat hyvän elatusalustan muille mikrobeille.

